

TALOUSARVIOALOITE 528/2011 vp**Määrärahan osoittaminen suojattujen teosten tekijöille maksettavien lainauskorvausten korottamiseen*****Eduskunnalle***

Tekijänoikeuslainsäädännön peruslähdekohta on, että tekijällä on yksinoikeus määrätä teoksensa saattamisesta yleisön saataville. Teosten lainaaminen kirjastoista muodostaa tähän pääsääntöön merkittävän poikkeuksen. Tekijällä ei ole oikeutta kieltää teoksensa tarjoamista lainattavaksi, mutta hänellä tulee olla oikeus kohtuulliseen korvaukseen siitä, että hänen teoksiaan on ilmaiseksi yleisön saatavilla kirjastoissa. Oikeus korvaukseen myös kompensoi lainaamisesta tekijälle aiheutuvaa taloudellista menetystä.

Lainauskorvaus on teosten lainamääriin perustuva tekijänoikeudellinen korvaus. Jo lainsääd

däntövaiheessa vuonna 2006 kiinnitettiin huomiota siihen, että lainauskorvauksiin varattu määräraha on huomattavan pieni suhteessa yleisten kirjastojen vuosittaisiin lainamääriin. Alla oleva vertailu osoittaa, että Suomessa kirjastoista lainataan aineistoa enemmän kuin muissa Pohjoismaissa. Lainauskorvauksiin varattu määräraha puolestaan on tuntuvasti pohjoismaisen korvaustason alapuolella. Tämä tukee näkemystä, ettei korvauksen nykytasoa voida pitää kohtuullisena ja että lainauskorvausmäärärahaa tulee korottaa huomattavasti.

	Lainamäärä/vuosi korvauksen piirissä olevista kirjastoista	Korvausmääräraha vuodessa, euroa	Korvauksia maksettu vuodesta
Suomi	100 milj.	3 milj.	2007
Norja	40 milj.	12 milj.	1947
Ruotsi	90 milj.	14 milj.	1954
Tanska	75 milj.	20 milj.	1946

Opetus- ja tutkimuskirjastoista tapahtuva lainaaminen on nykyisessä tekijänoikeuslain 19 §:n 4 momentissa suljettu pois lainauskorvauksen piiristä määrärahan liian alhaisesta tasosta johtuen. Jo viime lainsäädäntövaiheessa eduskunta edellytti, että valtion talousarviossa osoitetaan lisämääräraha, jolla mahdollistetaan opetus- ja tutkimuskirjastojen ottaminen lainauskorvausjärjes-

telmän piiriin. Opetus- ja tutkimuskirjastoista tehdään vuosittain noin 20 miljoonaa lainaa, jotka kohdistuvat pitkälti eri teoksiin kuin yleisistä kirjastoista. Kirjallisuuden tekijöiden omaisuuden suojan ja yhdenvertaisen kohtelun kannalta on välttämätöntä, että lainauskorvauksiin varattua määrärahaa korotetaan ja opetus- ja tutkimus-

kirjastot otetaan lainauskorvausjärjestelmän piiriin.

Lainauskorvauksiin varattu määräraha on nykyisin niin alhainen, että tekijöille ei ole mahdollista suorittaa kohtuullista korvausta teosten lainaamisesta eikä tekijöiden omaisuuden suojan voida katsoa toteutuvan Suomen perustuslain (731/1999) edellyttämällä tavalla. Hallitusohjelmassa korostetaan, että tekijänoikeuslailla säädetään nykyistä tarkemmin tekijänoikeuksien käytöstä suoritettavasta kohtuullisesta korvaukses-

ta. Oikeus kohtuulliseen korvaukseen tulee turvata myös silloin, kun teoksia käytetään kirjastoissa.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2012 talousarvioon momentille 29.01.22 lisäyksenä 10 000 000 euroa suojattujen teosten tekijöille maksettavaan lainauskorvaukseen.

Helsingissä 17 päivänä lokakuuta 2011

Raija Vahasalo /kok